

Nationale Bomen Top 50: oudste Arnhemse eik in privétuin

De eik staat met zijn stam op twee percelen en heeft dus twee eigenaren

In 2022 werd de Nationale Bomen Top 50 (www.nationalebomentop50.nl) gelanceerd ter gelegenheid van het vijftigjarig jubileum van Nationale Bomenbank. Iedereen in Nederland had de mogelijkheid om een boom aan te melden door middel van een foto met een originele titel en een persoonlijk verhaal. Er werden 98 bomen in heel Nederland aangemeld. Uiteindelijk werden er vijf winnaars gekozen, die nu levenslang gratis verzorgd worden door Nationale Bomenbank.

Auteur: Dirk Doornenbal, Nationale Bomenbank en Bart van Duijnhoven, Terra Nosta

Met de Nationale Bomen Top 50 en het selecteren van vijf winnaars wil Nationale Bomenbank het bewustzijn met betrekking tot oude bomen vergroten en het belang ervan benadrukken. In dit artikel lichten wij een van de winnaars, de oudste Arnhemse eik in privétuin, uit. Wat is het verhaal achter de boom en hoe gaat Nationale Bomenbank de komende jaren het beheer toepassen, zodat deze parel tot in lengte van jaren behouden blijft?

Het verhaal van de oudste Arnhemse eik in privétuin

De oudste eik van Arnhem in privétuin is een mooie en gezonde zomereik (*Quercus robur*). De eik staat met zijn stam op twee percelen en heeft dus twee eigenaren. Zij hebben zich verbonden aan de boom en behandelen deze met eerbied. De boom is tussen 1800 en 1850 geplant langs een zandweg die de hoger gelegen Veluwe verbond met de lagergelegen Rijn. Rond 1930 is het gebied bebouwd, maar de eik bleef behouden. Ook heeft de boom de slag bij Arnhem in 1944 overleefd.

De boom is betiteld als oudste Arnhemse eik, waarbij de nuancering 'in privétuin' is toegevoegd. Discussies over oudste bomen zijn zo oud als bomen zelf. Deze door de eigenaren toegekende titel is dan ook geen vaststaand feit. Wel maakt de 196 centimeter dikke stam

op iedere bezoeker grote indruk. De boom staat op een helling tussen de bebouwing en reikt met zijn kroon (29 meter hoog en 27 meter breed) hoog boven in totaal zes tuinen uit. Daardoor is de boom een imposante verschijning voor de hele wijk. Deels is onder de boom voor een boomvriendelijke en bloeiende beplanting gekozen om bijen en vogels een kans te geven.

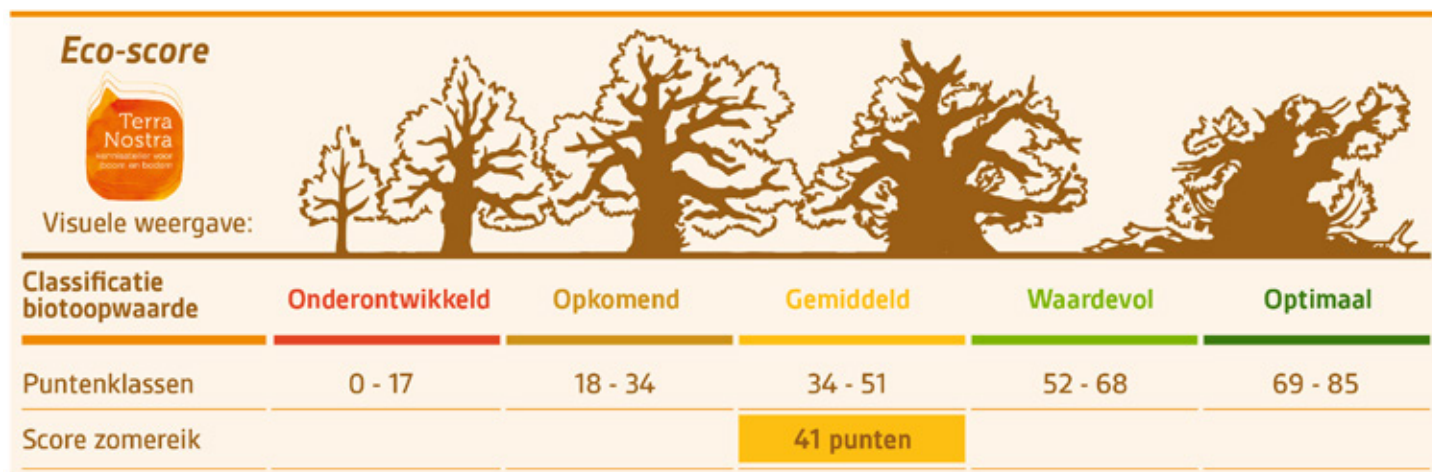
Langjarig beheerplan

De prijs voor de vijf winnaars van de Nationale Bomen Top 50 is levenslange gratis boomzorg door Nationale Bomenbank. Om dit gestructureerd en doordacht aan te pakken, is in april/mei 2023 gestart met het opstellen van een langjarig beheerplan door zusterbedrijf Terra Nostra, in de persoon van Veteran Tree Specialist (VET) Bart van Duijnhoven. Het doel is de zomereik duurzaam te behouden, waarbij de veiligheid voor de omgeving in acht wordt genomen. Naast de beoordeling gericht op de veiligheid, zijn ook de groeiplaats en de ecologische kwaliteiten en ecosysteemdiensten van de boom beoordeeld.

Ecosysteemdiensten

Met de Nationale Bomen Top 50 probeert Nationale Bomenbank het bewustzijn van het belang van oude bomen te vergroten. Het

De boom is tussen 1800 en 1850 geplant langs een zandweg

Figuur 1: Score van de zomereik ingedeeld in specifieke classificatie Eco-score (Bron tekening : N. Fay)

Ecosysteemdiensten Oudste Arnhemse eik in privé tuin

Ecosysteemdiensten	Omschrijving/beoordeling
Opvang luchtvervuiling	1372 gram per jaar
Wateropvang	2900 liter
Koolstof voorraad	5864 kg
Kroonoppervlakte	572 m ²
Bladoppervlakte	1134 m ²
Zuurstofproductie	1 kg per jaar

belang van de oudste Arnhemse eik in privé-tuin wordt onder andere zichtbaar door de ecosysteemdiensten die hij vervult. Deze zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Onderzoek boomveiligheid en groeiplaats

Bij de zomereik zijn meerdere boomtechnische gebreken vanuit het perspectief van boomveiligheid vastgesteld. In de herfst van 2022 is een tak uitgebroken met een diameter van circa 20 centimeter. De boom heeft een transparante buitenkroon, beginnende kroonsterfte, mechanisch overbelaste (gestel)takken en meerdere afgestorven takken. De groeiplaats kent een redelijk boomvriendelijke inrichting. Er liggen kansen om een gedeelte van de verharding bij de boom te verwijderen en om te vormen naar een meer boomvriendelijke inrichting. Gezien de standplaats, het hangwaterprofiel en de zandgrond, liggen er kansen om het waterbufferend vermogen van de groeiplaats op te waarderen.

directe omgeving objectief gescoord worden. De huidige opzet voor boombiotoopbeoordeling betreft een door Terra Nostra ontwikkeld en gevalideerd Eco-scoringsstelsel. In onderstaande figuur 1 is een overzicht weergegeven van waar de zomereik, een echte veteraanboom, is onderverdeeld binnen de desbetreffende classificatie. Als voorbeeld is aan de bewoners uitgelegd, waarom de 'afgebroken tak' in huidige vorm behouden blijft ten behoeve van de habitat.

Beheervisie

Vanuit bovenstaande bevindingen is geconcludeerd dat er kansen liggen om de zomereik zo lang mogelijk in stand te houden. Het streven is dat de zomereik over tientallen jaren in een verbeterde conditie verkeert, waarbij de ecologische waarde van boom en zijn directe omgeving verhoogd zijn. Ook is het streven dat er een symbiose gevormd is met de aangrenzende tuinen; het is wenselijk als de tuinen boomvriendelijk ingericht worden en op elkaar

len bepaald voor het beheer van de zomereik. Deze maatregelen lopen van 2023 tot en met 2032, waaronder snoei, een boomvriendelijke inrichting en inspectie. In 2023 wordt ingezet op het verbeteren van de groeiplaats en op snoeimaatregelen. De laatste omdat de afgestorven takken en mechanisch overbelaste takken een verhoogd risico vormen op takbreuk. Inzet hierbij is om in de kroon natuurlijke processen te volgen ten gunste van de zomereik. Het klimteam van NBB-Groep, bestaande uit klimmers van Nationale Bomenbank en Terra Nostra is hiermee gestart in juni. Daarbij zijn voor deze specifieke zomereik de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- **de snoei van de zomereik is gericht op het innemen van de buitenste takken, waarbij tot een takdiameter van circa 5-10 centimeter gesnoeid wordt;**
- **takken worden zo veel mogelijk ingenomen tot op een zijtak met een takratio 3:1;**
- **voor de eerste snoeimaatregel geldt het verwijderen van circa 20 procent aan bladmassa;**
- **de habitus van de kroonrand en de binnenkroon wordt intact gelaten.**

Ook zal een van de eigenaren de klinkerverharding onder de boom voor een groot gedeelte weghalen. Nationale Bomenbank zal vervolgens een schimmelgedomineerde mulchlaag aanbrengen. Daarnaast worden voedingspijlers aangebracht. Deze dragen bij aan het verbeteren van de weerbaarheid van boom en groeiplaats.

Nationale Bomenbank heeft samen met de eigenaren het beheerplan vastgesteld tot 2032. Daarna wordt het plan geëvalueerd en een vervolgplan opgesteld, waarbij de huidige visie leidend is. Dit, om deze waardevolle boom nog in de lengte van jaren voor de buurt te kunnen behouden.

De ecologische waarde van de zomereik is vastgesteld door middel van de zogenaamde Eco-score

Onderzoek ecologische waarde

De ecologische waarde van de zomereik is vastgesteld door middel van de zogenaamde Eco-score. Binnen de Eco-score worden boombiotopen beoordeeld, bestaande uit boomhabitats en omgevingsfactoren die direct aan de boom gerelateerd zijn. Met deze methode kan de ecologische bijdrage van een boom en zijn

aansluiten. Natuurlijke processen, zoals het hol worden van de stam en/of kroon en vorming van afstervende takken, worden hier gevolgd, waarbij de veiligheid voor de omgeving gewaarborgd blijft.

Beheermaatregelen

Op basis van het bovenstaande zijn maatregelen

